

UN LLOC, UNES ARTISTES ELS BASSA ROCAS I LLOFRIU

Una família cul

PERFIL

Activistes de la cultura

■ Irene Rocas (Llofriu, 1861-Castellar, Buenos Aires, 1947), el 1882 es casà amb Joan Bassa. Va tenir nou fills, quatre dels quals moren abans d'arribar a l'edat adulta. Ja vídua, es traslladà a Olot i després a Barcelona. Autora dels dietaris que expliquen la vida familiar, fou col·laboradora activa del *Diccionari Alcover Moll*, de l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya i del *Cançoner Popular de Catalunya*.
Maria Gràcia Bassa

(Llofriu, 1885-Buenos Aires, 1961) fou mestra rural, i poetessa guardonada als Jocs Florals de Girona el 1906. Casada amb Joan Llorens, van establir la residència a Buenos Aires i a la Pampa. Fou redactora de les revistes *Ressorgiment* i *Feminal* i va publicar els llibres *Esplais en la llunyania* i *Branca Florida*. Va deixar inacabat un estudi sobre el folklore indígena de la Pampa i va traduir al català diversos poemes argentins.

Homenatge. Lluís Medir, alcalde de Palafrugell; Mariana Grekoff, besnéta de M. Gràcia Bassa; Lluís

Irene Rocas i la seva filla Maria Gràcia Bassa, des de l'Argentina, on es van establir a principis del segle XX, van mantenir viva la memòria de Catalunya

JUDIT PUJADÓ
Llofriu

El 1882 contreien matrimoni a Llofriu una parella que amb el temps havia d'esdevenir ben singular i significativa per a la població. Irene Rocas tenia vint anys menys que el seu marit, Joan Bassa. Primer van viure al barri de la Barceloneta, després es van construir una casa al nucli de Llofriu, un edifici on van tenir nou fills i que va fer la funció d'escola per a una cinquantena de nens i nenes.

Era una família de pagesos benestants. A més de les rendes que els proporcionaven les terres, tenien negoci a Cuba. Són dues, però, les representants de la família que ens interessent especialment: Irene Rocas i la seva filla Maria Gràcia Bassa.

Irene Rocas era una dona culta. Catalanista, catòlica, amant de la lectura i de la música i de l'excursionisme incipient. Estava subscripta als diaris i publicacions de la comarca, i a d'altres d'arreu

del país. El 1907, ja vídua i amb alguns dels seus fills emigrats a l'Argentina, es traslladà a Olot per tal que el seu fill Serafi, dibuixant, pintor i escultor, pogués estudiar als tallers Berga i Boix. L'any següent marxaven a Barcelona. És a partir de l'arribada a la capital que Irene inicià la redacció d'uns dietaris destinats a convertir-se, en primera instància, en regal per als fills dels que sempre s'enyorava. Ara esdevenen un fons de documentació de la vida privada de grans magnituds.

El pitjor

LA EMIGRACIÓ

Testimoni de l'emigració de molts catalans i especialment empordanesos a l'Amèrica de principis de segle, els escrits d'enyorança de la família Bassa Rocas ens haurien de permetre reflexionar sobre les migracions actuals i entendre que molts dels descendents d'aquelles famílies ara tornin.

Els volums que compilen la seva vida, el primer dels quals *Memòries d'Irene Rocas (1861-1910)*, editat per Dolors Grau, fou publicat per l'Arxiu Municipal de Palafrugell el 1999, es veurà ben aviat completat amb l'edició en CD-Rom de la resta d'exemplars. Els escrits d'Irene Rocas no són interessants només com a testimoni de la vida quotidiana, un testimoni conservador, catòlic, que aspira a l'ordre i al progrés de la cultura catalana i que manté vincles dinàmics amb territoris diversos, des de l'Argentina fins a l'Empordà nadiu, o pel fet de ser una mirada femenina, que no són les més abundants precisament en l'àmbit de la memorialística, sinó pel caràcter de la dona de cultura que encara essent a Llofriu i des dels llocs diversos on va viure, es va dedicar a recollir el folklore, les rondalles i les tradicions de les terres nadiues, així com el llenguatge específic de la zona. El llibre *Refransys i dites populars de Llofriu, recollides per Irene Rocas* recull la recerca que va fer en aquest sentit.